

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., váczi körút 15.
hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—
Félévre „ 3.50
Negyedévre „ 1.75
Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Az »Egyenlőség« szerkesztősége folyó év aug. havában

Zsidó évkönyvet

fog kiadni, melyet gazdagítani és emelni fognak egy-egy dolgozattal:

dr. Ágai Adolf

dr. Acsádi Ignác

Mezei Ernő

Sturm Albert

Strausz Adolf

dr. Visontai Soma és dr. Bácskai Albert.

E fényes névsor maga is elegendő, hogy hitrokonaink legnagyobb érdeklődését felkeltse; de meg vagyunk győződve, hogy a nevezettek kivül, kik közreműködésüket személyesen megígérni szivesek voltak, irni fognak évkönyvünk számára még más országos nevű férfiak is, kikkel érintkezni egyelőre alkalmunk nem volt; úgy hogy bátran elmondhatjuk majd, hogy az 1887-ben megjelent zsidó évkönyvben *íróinknak egész eliteje* dolgozott.

A zsidó évkönyv tartalmazni fogja a gazdag naptári részen, vásárok időrendjén, számos közérdekű rendeleten és törvényen és — a mit első sorban kiemeltünk — nagynevű írók dolgozatain kivül: felekezeti több kitünőségének **arczképét** és rövid **életrajzát**, *a miniszteri hivatalok, bíróságok és egyéb nyilvános közegek lajstromát*, továbbá mulattató és közhasznú rovatokat és a „**zsidó hitközségek tisztii czim- és névtárát.**“

Ez utóbbi az, mely bennünket e cikk közzétételére készített; arra t. i., hogy megjelenendő évkönyvünkről már mostan nyilvánosan szóljunk.

Nem előfizetések beküldését kérjük; meg leszünk elégedve, ha kedves hitrokonaink majd akkor fizetnek, ha a könyv már kész lesz; de semmi esetre sem nélkülözhetjük a tisztelt hitközségek közreműködését, ha azt akarjuk, hogy évkönyvünk *tisztii czim- és névtára* megközelítőleg teljes legyen.

Ilyen könyv, egyáltalán ilyen összeállítás nálunk nem létezik még, és ha ilyet adni képesek leszünk: nagyban fogja emelni ez is vállalatunk értékét. Ám ez csak úgy vihető ki, ha a tisztelt hitközségek becses támogatásukat tőlünk ebben sem tagadják meg.

Kérésünk ez: Az igen tisztelt hitközségi elöljáróságok intézkedni sziveskedjenek, hogy hozzánk mennél hamarabb a következők névsora beküldessék:

Hitközségi elnök, rabbi, illetve anyakönyvvezető, elöljárók, titkár, illetve hitközségi jegyző, iskola igazgató és tanítók, nőegylet és egyéb jótékonyági egyletek elöljárói.

Kérésünket az itt nevezett igen tisztelt urakhoz külön-külön is intézzük. Talán nem is egészen közönyös rájuk nézve, benne lesznek-e, vagy sem a Magyarországon megjelenendő zsidó-hitközségek első tisztii czim- és névtárában; de eltekintve ettől, nemes és érdemes ügyet mozdítanak elő eme közreműködésükkel és bennünket különös hála köteleznek.

Időről időre különben közzétesszük, hány és melyik hitközségek küldötték be már az általunk kért tisztii czim- és névsort.

SZABOLCSI MIKSA, az „Egyenlőség“ szerkesztője és kiadótulajdonosa,
Budapest, váczi körút 15. sz.

Lapunk mai száma 12 oldalra terjed.

Nyílt kérdés

Kozma Sándor, kir. főügyész urhoz.

1. Tudja-e a méltóságos főügyész ur, hogy Tapolczán f. h. 18-án Vadnay Andor piaczi beszéde alatt Szentmiklós Gyula járási főszolgabíró avval fenyegette a zsidó hallgatókat, hogy aki a képviselő beszédjébe beleszólani mer, — azt menten bekísérteti?

2. Tudja-e, hogy egy közbeszólás miatt a fentnevezett szolgabíró egy keresztény polgárt elfogatott?

3. Tudja-e a főügyész ur, hogy a nyilvánosan tartott és plane izgató — beszédekbe való beleszólás törvényeink szerint egyáltalán nem képez büntetendő cselekményt és, hogy így a tapolczai elfogatás a büntető törvénykönyv 193. és 473. §§-aiba ütköző büntetést és vétséget képez az eljáró főszolgabíró részéről?

4. Tudja-e a főügyész ur, hogy Vadnay Andor f. hó 18-án Tapolczán nyílt piacson ezeket mondá: »ha a zsidó hatalom meg nem törtetik, akkor a nép kénytelen lesz, kapát, kaszát fogni és a zsidók ellen e módon érvényesíteni védelmi jogait«?

5. Tudja-e a főügyész ur, hogy ezen kifejezések (az igazi nevének nevezve meg a gyereket) egészen annyit jelentenek, hogy: üsd a zsidót? (Qui bene distinguit, bene docet.)

6. Tudja-e a főügyész ur, hogy Vadnay Andor fentebb vázolt beszédje így a büntető törvénykönyv 172. §-ába ütköző izgatás bün-

tettet képezvén, és e büntett hivatalból lévén üldözendő, az eljáró Szentmiklós Gyula főszolgabírónak Vadnay Andor képviselőt — mint tetten kapott, tehát az immunitási joggal nem védekezhető — bűntevőt a bűnvádi eljárási gyakorlat 19. és 20. §§-ai szerint haladéktalanul feljelentenie, esetleg letartóztatnia kellett volna, mit — ha nevezett szolgabíró nem tett — ezáltal a büntető törvénykönyv 471. §-ába ütköző vétséget követett el?

7. Ha mindezeket tudja a főügyész ur, — mit szándékozik ezen és hasonló esetekben cselekedni?

A harmadik.

Nem hittem a fülemnek, mikor a hirt először hallottam. Tanuskodik ugyan a történelem, hogy számosan, a kik az oly sokat szenvedett Izraelt gonosz szándékkal, igazságtalanul vádolták, gyötörték, nem büntetlenül tették ezt: Pharahót, Hámánt, Epifánészt, a keresztéseket, Izabellát, Arbuezt, Hmelniczkyt és sok más kisebb és nagyobb üldözőit a zsidóságnak szörnyű büntetések érték, a melyek az Örökkévaló által Abrahámnak tett eme ígéretére emlékeztettek: „Gyötörni és kinezni fogják utódaidat, de a gyötrők és kinezők fölött is ítéletet hozok majd“ De azért akár hányszor történt, hogy a zsidóság üldözői soh' sem lettek emlékeztetve tetteik gonoszságára, sőt emelkedtek és nagyokká lettek, úgy hogy már a talmud tudósai ezt a fájdalmas megjegyzést tették: „Ugy látszik,

Egy ó-zsidó monda.

(Folytatás.)

Soká állt itt fájdalom- és keservtől elkábulva, míg végre összerogyva, a cyprusoktól árnyalt, és helyenként magas fűvel benőtt dombra dőlt, arcra borult, könnyek és zokogás által akarván enyhíteni fájdalmát; de könny nem pergett merev szeméből, csak ajkai rebegették halkán: »Halljad, átszellemült barátom árnya! Halljad keserves panaszomat! — Elfelejtetted, bizony elfelejtetted ama szent s utolsó csókoddal pecsételt ígéretedet, melyet a válás percében tettél. Majd estpir után egyszer — mondád — megjelenek és föltárom előtted amaz állapotot, melyben földi tehertől ment lelkeink, csak a legtisztább barátság boldogító örömet élvezendik! Óh, hány estpir halványult el már nyugoton, már négyszer olvadt el a tél hava a tavaszi napsugártól azóta, hogy e hideg sir takar; de legbensőbb kívánságom még nem teljesült. — Óh, ne engedd, hogy a kétségbeesés marcangolja élted gyökerét! Enyhítsd, óh, barátom, szomjamat, mely az utánad való vágytól emészt! — és vajha dult kedélyembe még egyszer vissza varázslaná boldogító jelenlétet ama mennyei élvét, mely elhunytoddal semmivé lett.«

Igy keserge a hű Ammon s minden szavával egyre növekedett vágya és fájdalma. Egyszerre — ámbár vészes felhők kezdték beborítani a csillagos eget, hirtelen világos lett előtte minden, oly világos, mintha ezer nap sütött volna; s az ifju fénytengerben vélte magát. — De

egyszersmind oly enyhe, hűvös szellő lengé körül forró arcját, hogy úgy érezte, mintha aranyos szárnyu seraphok lebegnék körül, s szárnyuk összhangzatos verdesével lengetnék a levegőt. Panaszos, dallamos, hárfaszerű hangokat hallott; szíve soha nem érzett élvezettől dagadt, s édes indulat rezgé át lelkét.

Már éppen az ötlött eszébe, hogy mindez csak bűbajos álom, mely érzékeit varázs hatalommal tartja fogva, midőn e fénytengernek közepette egy aetheri alak körvonalai tűntek szemébe, mely szendén mosolygó vonásokkal mindinkább teléje látszott lebegni. De ki festheti le megindulását, midőn a nyugodt szemlélés pillanata után az alak arcán elhunyt barátjának mennyei fénytől átszellemült vonásait vélte fölismerni s hangot hallott, mely barátjának hangja volt! Elragadtatva s elbájolva borult tédre. A szellem pedig szólt:

»Mit kívánsz tőlem barátom! kinek lelke még a test szűk terében lakozik? Föltárjam előtted ama titkokat, a melyeket földi érzék alig foghat meg, melyek megismerése a halandónak csak romlására és vesztére szolgál! — Oh állj el ettől! — Majd ha a test porrá válik s a lélek magasabb régiókba tör: akkor az istenség sugarával a tudat téli virágját is fölszivja; de sejteni csak sejtenie szabad és homályosan — földi útja közben ama isteni magasztosságot, melyet csak tisztult szellemek foghatnak fel! — Fojtsd el tehát magadban e dőre ohajt! — Könnyelműség birhatott csak arra, hogy olyan ígé-

hogy a ki valamire akarja vinni, annak csak Izrael kell bántalmaznia.“ Ép ezért meglepett, megdermesztett sőt hihetetlennek tartottam a vett hirt. Oly gyorsan, oly félreismerhetetlen s oly rettenetes módon, csak ritkán működik a mennyei büntetés, a Mindenható sujtó keze.

Csak 4 éve mult, hogy az iszonytartó vádat szélnek bocsájtották, hogy adatokat kezdtek kovácsolni, hogy ártatlan embereket, nem, egy egész felekezetet megbélyegezzenek, gyaláznak és üldözéseknek kitegyenek: és a hét férfi közül, kik a bűnös üzelmek vezetői, illetve főszközei voltak, már is három vette el büntetését.

Adamovics József a tiszta-eszlári, alig 36 éves, katolikus plébános rettenetes betegségben meghalt, miután Reesky András a volt csendbiztos és Scharf Móricz kikészítője csak néhány hónappal azelőtt az örültek közé került és miután Vay György, a másik csendbiztos, a mármaros oláhok, a Herschko, Smilovics és Vogel Ansel bős kinzója, egy évvel azelőtt kinteljes betegségben mult ki az életből.

Vay, Reesky, Adamovics: mind a három, ugy természet mint erőre nézve valóságos óriás volt; mind a három fiatal volt még; mind a három vezérszerepet vitt a tiszta-eszlári eset kifőzése, illetve keresztülvitelében és mind a három, rövid időközökben, rettenetesen bűnhődött.

A kinek alkalmá volt ama szerencsétlen időben bepillantani a dolgok menetébe, az tudja, hogy Adamovics József milyen szerepet játszott és mennyi volt az ő osztályrésze ama szégyenletes per létrejöttében, fejlődésében.

Az ő tollából eredt az első cikk, (a »Magyar Állam«-ban) mely a tiszta-eszlári »rituális gyilkosság«-ról legelőször regélt; az első tanuknak, kik a 3 éves Samu gyereket kikérdezték, ép úgy mint az első pletykák főhadiszállása a katolikus paplak volt; ama középkori boszorkánymesékre emlékeztető, rémséges tudósítások, melyek a kellő »hangulat« megteremtésére voltak szánva, ugyan eme forrásból eredtek. Adamovics József valóságos agent provocateur volt a rituális gyilkosság szolgálatában.

Tanácsot osztott a gyászos özvegynek, Ónodynak, ki reményteljes pályája kezdetén állott; Barynak, kit egy szép szempár hevitett és ki eltökélte, hogy ő neki »ezt a dolgot,« kerüljön akármibe, történjék akármilyen — meg kell csinálnia.

Adamovics nélkül a bíróságokban, hol Bary manipulált, nem történt kihallgatás és azoknak a híres »jegyzőkönyveknek«, miket jegyzősoh' sem látott: Adamovics volt értelmi szerzőjük.

És midőn megtalálták az eltűnt leány hulláját és a szervezők, kik annyira angagirozva voltak, fejüket vesztették már, Adamovics mondta ki a mentő szót: ennek a hullának nem szabad a Solymosi Eszterének lenni, és kifőzték és kicsinálták a — hullacsempészetet.

De minek is folytassuk!

Ő meghalt, halála előtt sokat szenvedett, községe elpártolt tőle, rettenetes betegség gyötörte, megszenvedett mindenért itt: bocsássuk meg hát neki mi is, a mit ellenünk vétett. Requiescat in pace!

Sz. M.

retet tegyek, melynek következményeit én akkor még nem ismerhettem!»

Igy szólt a szellem. De Ammon e szavak és a folyton változó benyomástól jó darabig el volt kábulva Végre kezeit kiterjeszté, mintha barátja árnyát akarná átogni s esdekelve szólt: »Ama szent érzésre, mely sziveinket egymásért heviti, kérlek enyhítsd forró vágyamat, és győzz meg saját látásod után azon állapotról, melyben a halál nem választja el egymástól a rokon szellemeket, melyben csak a szeretet és barátságunk fogunk élni, melyben a kibontakozott, szabad lelket nem kinezza fájdalom és keserv! — Oh hadd éreznem a kéjt, mely az igazság ama országában a boldogultak kedélyét átrezgi; hagyd látnom mi eredmény szendereg a titkos távoiban, a sir mögött, a halandó porszülött számára; tárd fel előttem ama paradicsomi virányokat, melyeknek kapui a koporsóból nyílnak!«

Igy esdekelt Ammon! — A szellem fájdalmasan felelt: »Jaj! mi végtelen kint okozasz te nekem és magadnak; mert csak inthetek, de meg nem tagadhatom kérésedet!«

E szavakra, melyek valamennyi völgyben fölkelték a viszhangot és melyek minden egyes sírból újra erősen hallatszottak, a lelkesült ifjat olyan érzés fogta el, mintha karjai helyébe szárnyakat nyert volna s zugó szélvész által ragadtatva, barátja árnyával a légbe szállana. És így vala ez csakugyan. Az alsóbb sulyos légkörből kiragadtatva s a legtisztább aethert belehelve úgy tetszett

neki, mintha teste elvált volna már tőle és szellemként véghivatása felé sietne. Barátja mindent kinyilatkoztatott neki, s szavai titokteljes értelmébe mélyedve, nem vevé észre, mint tűnik el fölőtte a kék ég s egy végtelen nagyságu nap tűzsugarai által mint válik ő maga s mindene tiszta ragyogó aranyrá. Most ért az Éden lég-kapuihoz, honnét a seraphok áhitata s az angyalok vigasza özlött. Korlátlanul figyelé meg a mennyeiek világát, de a mit látott és hallott, azt sem emberi kebel szük köre be nem fogadhatja, sem földi nyelv el nem mondhatja, sem földi fül meg nem hallhatja. — Határtalan volt boldogsága, de érzé, hogy csak a szabad, kibontakozott szellem élvezhetné teljesen e mennyei élvét! Ne kérdezzétek minő ez állapot, mert gyenge a toll, annak habár hiányos leírására is, szegény a nyelv a ki nem fejezhetőnek kifejezésére, gyenge s korlátolt a képzelet, hogy ama tulvilágit büvökörébe vonja! — — —

A helyett tehát, hogy amaz állapot elképzelését hasztalan megkísérlelnők, ejtsük le a függönyt, s haladjunk egy kissé előbbre.

Ismét barátja sirján találjuk az ifjut. Csak néhány perczig hatotta át keblét a megmérhetlen boldogság. — Majd úgy tetszett neki, mintha enyhe álomból ébredne! Körültekintett. Még egyre besugározta a hold ezüstje a márvány siremlékeket és meggyőzte őt, hogy e mennyei álom — mert habár igen élénk, még is csak álom volt az egész — nem soká tartott.

(Vége köv.)

A filiszteusok táborából.

Rácz Geiza vándoruton,

Kesereg Rácz Géza pártja állapotján; mert Gyöngyös Patajon, midőn Szabó Imrét bemutatta, sem nyert a csatáján. Pedig soha antiszemita nem fejtette ki ékesebben és alaposabban a „párt“ álláspontját, mint ezen alkalommal. Választási visszaélés, közigazgatási corruptió, országos deficit, külön vámterület, független hadsereg s több efféléről, miket más vándorképviselők oly garral emlegetnek, szó sem volt; ezek mind nem érdeklik őt, habár 48-as pártinak vallja magát. Más itt a baj. Halljuk csak saját szavait.

„A zsidók vitriólt öntenek vízbe, megfürdenek benne, hogy lemossák a r . . . (Ez az „r“ . . . oly viszketeget, jelent, mely csakis klinikai tanárnál és antiszemita programbeszédben fordulhat elő) és azt árulja pálinkaként a parasztnak.“

Ha nem volt szégyen e magas szellem röptét szavakba foglalni, „sajtóképesnek“ találok Maka Ferencz replicáját is. „Le vele! takarodjál le onnét! Ilyen beszédet a legalávalóbb csavargó is tud. Inkább ilyet választunk mint téged, te léhütő!“

Ez volt az introdukció. Most Rácz uram utazási eleményeit szedte elő. Mármaros megyében egy zsidó faluban ebédelt (Kár, hogy a földrajzban nincsen megnevezve,) s az ebéd után felszámították az edény árát is, okolván azzal, hogy mindent meg kell semmisíteni, mivel a „goj“ evett belőle. Óriási kacaj. Közbeszólások. „Ha nem tetszik a marmarosi állapot menj oda javítani. A mi zsidóink egyetértésben élnek velünk, s többet érnek 100 Rácznál.“

A helyi viszonyokra térvén át, nagy elmésen megjegyzi, hogy az aratás után elviszi a buzát a „patkány“ (egy ottani zsidó gunyneve). No ez már csakugyan gyujtott.

„Tessék! Tessék! most kezdődik a komédia befelé! befelé! Csak 10 kr.! nagyon olcsó komédia.“ kiáltá az egyik.

„Dehogy olcsó viszonzá a falu bölcse: a kovács. Nem 10 kr. biz az, 5 frtot akarna kicsalni a „Herpatroni“ de ne fenje rá a fogát, mert kiütöm a pöröllyel. Ha keserves keresetünkből fizetünk már képviselőt, nem ilyen fajtát választunk, ki nem is konyit az ország dolgaihoz.“

No de Rácz uram mégis csak megállta a sarat (mit rá dobálnak) s ekképen folytatta. „Nézzétek csak barátaim, ti egész nap kapáltok, míg ezek a zsidók csak henyélnek, és keserves munkátok gyümölcsén ők osztozkodnak.“

„Hát te kapálsz-e hékás?“ — „Kiálták most az atyafiak korusban.“ — A mi zsidóink egytől egyik becsületes munkájuk után élnek, míg te hékás, csufot üzesz a képviselői állásból, szemtelenségedet akarnád velünk 5 frtal naponta megfizettetni.“

„A mi képünket nem fogod te viselni“, élcel-

kedik egy szürös atyafi de a tiedet is hord el hamar míg a bőre egész.“

„Te 48-as vagy? hazudsz!“ — mondá egy komolyabb honpolgár — „Kossuth apánk, a „szabadság, egyenlőség, testvériség“ szent háromságát irta zászlájára. míg te a gyűlöletet prédikálsz a hasad kedvéért.“

„Le onnét! te pimasz léhütő! tüzeskedik egy harmadik választó. Csupa méreg a lelked, és a ki természetből rossz, rossz az ép ugy a keresztényhez mint mindenkihez.“

„Többet ér egy zsidó 100 Rácznál; mert 48-ban a zsidók mellettünk és velünk harcoltak de a ráczok ellenünk.“ mondta egy negyedik.

Persze, hogy Rácz uram duplicát is kísérelt meg, de többé nem birt szóhoz jutni, a természetrajzból kerestek ki számára neveket az atyafiak, diszpolgárnak választva 1 és 2 patá-ju nevekkel illeték. Ráfogták, hogy lelkesedését ama bizonyos „vitriólos viznek“ tulságos élvezete szülte. Nehány markos legény a szószékhez közeledett „gyanus gesztussal“. Rácz uram körül nézett, és fájjó szivvel tapasztalta, hogy 2 apostola: a patai kántor és Szabó Imre, rég elhagyták a „dicsőség“ mezejét. (Valószínűleg az „Egyenlőségnek“, akarták megsürgönyözni a történetket) ő is leszált tehát a magasból és viszontlátási ígérettel odább állott.

Jó darabot haladott már mikor borus gondolataiból „Nagyságos ur! Nagyságos ur!“ kiáltások zavarták fel. Visszafordulva látta a bölcset kovácsot, ki lélekszakadva szaladt utána. „Nos mit akar?“ — „Hát csak azt akarom mondani nagyságodnak hogy ha csakugyan szándékozik még egyszer hozzánk eljönni, akkor tessék előbb otthon a végrendeletet megcsinálni, ha . . . van mire. — Fogcsikorgás és hahota.“

No de egy eredménye még is volt Rácz rethorikájának.

Szabó Imre és a falusi kántor filoszemitákká lettek.

„Hogy is hívhatták ide ezt az embert“ kérdé tőlük egy választó.

„Hát az ördög tudta, hogy ilyen gyalázatos szörü szörnyetegek ezek az antiszemita fajták!“ — felelték egyhangulag mind a ketten.

W. N.

Az orrok szaporodnak.

Gruber János uram hirnevét megalapítani hivatott vádját már ismerik a mi t. olvasóink; nagyon jól tudják, milyen pompás baklövással szaporította ez az ur az antiszemita rögeszmék számát, még husvét előtt. Ma azonban akár okmányilag is bizonyíthatja és pedig pontos dátummal, (hogy ez is sajtóhiba ne legyen, hát megmondjuk hogy május 18-iki kelettel) hogy az orr, mit az igazságügyminiszter urtól kapottt — nem hagy fenn semmi kívánnivalót. Hát hiszen baj is, mikor a szépen kiczirkalmazott faktumokról kisül — hogy vannak emberek, kik azo-

kat manapság a csodák régiójába sorolják. Pedig Fabinyi ezek közé tartozik ám a ház óriási többségével együtt, mert legföllebb csak azt tudják elhinni, hogy Markus Agnes 158 kilométeres utat egy lovas kocsin s egy nap alatt csak hiszterikus állapotában tudott megtenni; aztán még elég merészek elhinni, hogy a doktor urak nem voltak hiszterikus állapotban, mikor kijelentették, hogy a leányzó szemérmes szemérme ellen elkövetett vádja — fixa idea. — No de az is csak nagy derűtség mellett fért a fejükbe, hogy a május 30-án történtek miatt már május 22-iki megbizással, tehát 8 nappal az eset előtt lehessen valakit perbe fogni. Gruber ur, azt hisszük, nem fog haragudni, ha e fölött mi is nevetünk egy kicsit és Csatár bá' előcsatárjának tartjuk. — Végül még annyit vagyunk bátrak hinni, hogy mivel »a közbéke fentartása érdekében szólalt fel«, a mit a kaposvári kutyakorbácsolás*) érdekében is — remélhetőleg — csak azért nem tett meg eddig, mert a megbizást, melyet valószínűleg a korcsmai jelenet előtt állított ki a maga számára, még nem találta meg — mondjuk tehát a közbéke fentartása érdekében ő is teljesen méltányolni tudja az igazságügyminiszter ur nyilatkozatát, melynek értelmében: „a közbéke kötelessége az lesz, hogy azok, a kik hamis vádat emeltek, vagy abban tudva közreműködtek, a büntető igazságszolgáltatás kezeinek kiszolgáltatassanak.“

Megtért.

Jó Zimándy Ignác által még a »sakter lapokban« is adatott tudtára mindenkinek, különösen pedig szeniczi és stomfai nagyrabecsült bizalommal jóllakott, egyébként szomjas választóinak, hogy a szeretett képviselő, jó Zimándy Ignác nagyon savanyunak tartja a szőlőt — ennél fogva s hogy egészsége helyreálltassék — mire mulhatlan szüksége van — a képviselőség semmi esetre sem lehet édes. Dictum factum, a fárasztó szellemi munkától tartózkodnia kell és a kedély izgalmat hosszabb időre szegre akasztania. Hogy t. olvasóink meg ne feledkezzenek róla, hát megjegyezzük, hogy az antiszemita dikciók készítése »fárasztó szellemi munka« — no mert sok minden nem létezőt ki kell fundálni — és hogy az antiszemita elvek hirdetése, kedélyizgató — mert a lelkiismerettel nem férnek össze. — Oh, tehát az eltévedt pásztorok is rückwärtsconcentrálják már? Bizony. bizony — de csak akkor, ha szegény az eklezsia!

Nem biztos a kerülete.

az antiszemita primásnak, Istóczy Győzőnek sem. A híres vezér ugyanis az udvardi kerület vagyon- és személybiztonságát veszélyezteti most a „Függetlenség“ szerkesztőségében készített, szépen versbeszédet

betyárságokkal, melyek a nép egy részét annyira demoralizálták már eddig is, hogy Istóczyt képviselőjelöltnek óhajtják.

Saját Enkerületében

támadt veszedelmes ellensége jámbor Verhovai Gyulának. A czeplédi választók már másoknak is át karják engedni a nagy férfiut képviselőül, ők maguk egyelőre megakarnak elégedni Prónay Dezső bárával, a protestans egyház és a magyar haza egyik legkiválóbb fiával.

Nem hagyják aludni

ezek a függetlenségi és 48-asok Orosháza választottját, Vörös Józsefet, a felebaráti szeretet emerosat sem. Jancsovics Emil veszedelmes ellenjelölt. A zsidók persze azt óhajtják, hogy inkább Vöröst válasszák meg; legalább kevesebbet lesz otthon, mi az orosháziak moráljára a legjobb hatással szokott lenni.

Az irigy államügyész

meg Csatár bá'nak nem hagy békét; míg a pestvidéki törvényszék mindössze egy kis ártatlan pletykáért helyezte vád alá vén Csatár bá-t, addig az államügyész a derék férfiut összes bűneiért akarja meglakoltatni és a törvényszék határozata ellen felbevezett.

Ejnye be jó!

Puczér Józsi a képviselői mandátumot savanyu szőlőnek tartván, most egy másik herostratosi munkával kelt bámulatot az antiszemita világban. Világra szóló és világboldogító nézeteiből egy extractumot készített, hogy minden olvasója megbámulja — helyesirási tudatlanságát és logicáját — ha ugyan ez nála elképzelhető. Az altató férczmunka az »Ébredjünk« kiadásában jelent meg Nyiregyházán. Puczér Józsi különben Mikecz József névre is hallgat.

Embermentés.

(H) A »b.-pesti izr. siketnémák országos intézete« embereket ment meg a maguk és a társadalom számára. Hol isten képeire teremtett lényeket abból az állapotból emelnek ki, mely az állathoz közelebb áll, mint az emberéhez; hol maguk és a társadalmi életre nézve elveszettek az emberi méltóságnak adnak vissza s az élet számára készítenek elő; hol — nem kimélve munkát, fáradságot, türelmet, áldozatot — a szellem megnyilatkozásának csaknem egyedüli eszközét beleteremtik a szerencsétlenekbe: ott valóban az embermentés legmagasztosabb erényét gyakorolják. Találón mondta tehát dr. Kohn Sámuel rabbi, hogy az intézet célja: az embermentés. Az intézet e céljának legpontosabban felel meg, miről a f. hó 19-én megtartott vizsga alkalmával volt szerencsénk meggyőződhetni

*) Kaposvárott Gruber ur Csondor, lapszerkesztőt egy cikke miatt, melyben a képviselő ur dolgait szellőztette, megkorbácsolta.

Nem tudjuk, vajjon a siketnémák haladását, avagy a tanítók anyagi türelmét, kifejtett, nagy erejét és szakavatottságát bámuljuk-e meg jobban? de azt tudjuk, hogy egyaránt megérdemli ezt mindegyik.

A jelenvolt szép, nagyobb részét hölgyekből álló közönség igazolta is ezt, mert midőn a tanítóknak elismert érdemeit hallotta méltán dicsérni hosszas éljenzésben tört ki.

Láttuk a legszebb eredményt; hallottuk az elismerés megérdemelt kifejezéseit s éppen ezért megütődve olvastuk hogy az intézet anyagi gyarapodása koránt sem tart lépést a szellemivel, mert az intézetet segélyezők száma és adományai apadnak. E panasz nem illeti a fővárost, nem a pesti izr. hitközséget: ezek nagylelkűségüket, jótékonyságukat ismételten és gyakran bebizonyították az intézettel szemben. De a vidéki kisközségek, a vidéki tehetősebb emberek, azok csaknem teljesen megfélekeztek e legszebb emberbaráti intézményről. Pedig ezen mulasztást menthető okot, vagy körülményt épen nem ismerünk.

Az intézetben a vidék háromszor olyan arányban van képviselve, mint a főváros; mert míg a b.-pesti izr. siketnémák intézetében csak 22 b.-pesti nyer kiképzést, addig a vidékről 66-an részesülnek ugyan ezen jótéteményben. És ezen nagy arányok mellett is a vidék alig egy, mond egy növendék költségeit fedező adományokkal segélyezi az intézményt.

Hát ez így semmiesetre sincs jól és éppen nem méltányos.

Tudjuk, meg vagyunk győződve, hogy a zsidó szive, vidéken is csak zsidó sziv, melynek az emberbaráti szeretet, a jótékonyságot gyakorló vágy, a szerencsétleneken való segélyezés óhaja örökös lakója. Csak ébreszteni kell a vidéken is, csak figyelmeztetni kell a jótékony intézmények érdemes voltára, melyeket táncsak hirbőri ismernek. Fölöslegesnek tartunk több szót tenni a vidékről érkező segélyekre vonatkozólag. Azt hisszük: az ékesszólást felesleges ott alkalmazni, hol a sziv és tettek szoktak legékebben beszélni s tette buzdítani.

S most ime beszámolónk:

F. hó 19-én d. e. 10 órakor a pesti izr. siketnémák országos intézetének zsufoolásig megtelt nagy termében mutatták be az intézet ez évi haladásának eredményét. A vizsgákat a növendékek osztályonként s tanítóikat dicsérő avatottsággal állotta ki — a vizsgálobizottság és a jelenvoltak teljes megelégedésére. A fővárost Gerlóczy Károly alpolgármester képviselte. — Megható látvány volt, hogyan olvasták le a szerencsétlen növendékek tanítóink szájáról a kérdéseket s különösen a felsőbb osztályok, szépen precizitással feleltek a föltett kérdésekre, történelem, földrajz, nyelvtan s bibliai történetből; de az alsóbb osztályok feleletei sem hagytak fel e tekintetben semmi kívánni valót, mert értelmesen — noha természetesen nem mindig tiszta hangon — feleltek. A vizsgák tartama alatt kézzől-kézre jártak a növendékek írásbeli dolgozatai, melyek, egészen határozottan állithatjuk, kiállítás tekintetében legalább

tultesznek akármelyik elemi iskola munkálatain. A melléktermekben hullámzott a női közönség s a lyánkák szebbnél-szebb kézimunkáiban gyönyörködött, melyek valóban megérdemlik a figyelmet izléses és tiszta kiállításuk miatt. — A vizsgálatok befejeztével dr. Kohn Sámuel rabbi a vizsgáló bizottság nevében, — melynek tagjai közül ott láttuk: Werman Mórt, hatvani Deutsch Bernátot, Neuvelt Armint, Pollak Henrik drt, Deutsch Sámuel és Deutsch Jakabot, Kunewald M. L.-t, Simon József drt, Ehrenhaft Rezső drt és Messinger Armint — csinos kis beszédben fejezte ki elismerését, első sorban az igazgatónak, Grünberger Zsigmondnak, aztán a jeles tantestületnek, mely megérdemli, hogy névszerint felsoroljuk: Grünfeld Izsák, Tolnai J. B. és Adler Simon tanítóknak, továbbá Weisz Mária, ki a női kézimunkák tanítónője is, Lustig Emma, Szécse Hermina, Bak Etel és Schwarz Szerén tanítónőknek. Végül dicsérettel emlékezett meg a választmányról, mely a gazdasági ügyeket vezeti s melynek tagjai: dr. Ehrenhaft Rezsóné, Jakobi Sámuelné és Neuvelt Arminné urhölgyek. — A nagy közönség ezután az intézet helyiségeit tekintette meg, melyek tisztaságukkal, pompás berendezésükkel a legkényesebb igényeknek is megfelelnek. Végül az étkező teremben adtak találkát, hol az intézet növendékei éppen ebédeltek.

Azt hisszük nem lesz fölösleges munka, ha egyuttal az intézetről magáról is megemlékezünk néhány szóval.

A lefolyt évben az intézetnek 28 növendéke volt. Közülök 30 az intézeli alap terhére díjmentes kiképzésben részesül, tiznek költségeit az izr. orsz. iskola alap fedezi, melyeknek betöltési jogát a közoktatásügyi ministerium gyakorolja. Ezekon kívül van még 2 ingyenes hely, melyeknek költségeit azon alaptól fedezi, melyet a pesti izr. hitközség a felséges uralkodó pár ezüstmenyegzője alkalmával adományozott. A fizető növendékek anyagi viszonyai szerint 100—100 frtos helyeket töltenek be.

A növendékek közt van 51 fiu és 37 leány; közülök 22 budapesti, 66 pedig vidéki; vallására nézve 82 zsidó, 6 pedig keresztény, kik közül 2 a Fochs alapítvány terhére képeztetik ki. Az intézetben levők közül a legfiatalabb 6 éves, a legidősb 14. Az intézetet eddigelé 42 kiképzett siketnéma hagyta el, 6 évfolyam van, ezek közzül az első kettő párhuzamos. Az első párhuzamos osztálynak 20, a másodiknak szintén 20, a harmadiknak 12, a negyediknek 13, az ötödiknek 11 és a hatodiknak 12 növendéke van.

Az intézet bevétele 1885. jul. 1-étől, 1886. jul. 30-áig 24,116 frt 36 kr, volt kiadása pedig 19,924 frt 66 kr. Vagyona 1886. junius 30-án 437,623 frt 28 kr volt.

A chéder. ¹⁾

— Zsidó életkép. —

Életkép? Reményem nem az többé. Mindössze csak néhány példányban tengődhetik még valahol az országban, hirmondója gyanánt egy „legyőzött álláspontnak,” mint mai napság szokta magát kifejezni a

¹⁾ Zsidó iskola.

müvelt ember. Le van győzve, lehetlenné van téve. Nyugodjék békén és soha föl ne támadjon többé.

S itt nem hallgathatok el egy pontot, mely pont sajátkép nem is pont már, hanem éktelen nagy folt.

A zsidó előtt, aki szívesen áldoz a gyermeke nevelésére, legyen az a zsidó szegény házaló, vagy kevély „oiser“: a tanító csak amolyan cseléd, akit ő fizet, s a ki neki ezért alázattal tartozik. Össze nem bírom egyeztetni egymással a műveltséghez való hajlandóságot azzal a despectussal, mellyel még a »kis ember« is néz le a gyermekei tanítójára, aki legtöbb esetben szellemileg mindig fölötte áll a községe tagjain. Mindamellet megesis, hogy szerződtetés végett olyanok vizsgálják, a kik — a világi tudományokról nem is szólva — a héber irodalomban semmi, s a héber nyelvben fogyatékos ismeretekkel bírnak.

A rabbinak — hiszen nem fizet községi járulékot — semmi köze a tanító választáshoz, és így a dolyfös árendás, a „lamden“-viselt tudálékos, meg néhány tedd-ide, tedd-oda ember az a forum, mely elé a tanító kerül az ő képezdében nyert bizonyítványával. Ha a dereka hajlós, esélyei kedvezők. Ha értékének tudatában megjegyzi, hogy oklevele tán eléggé világosan szól képességei mellett: utnak eresztik, ha olyan bölcs volna is, mint Salamon.

Megfogadják inkább azt, ki megigéri, sőt írásban kötelezi rá magát, hogy naponkint tíz óra hosszáig tanít, a gyerekekért elküld, azokat haza is szállítja, sáros időben maga viszi a hátán, szombaton ott strázsálja a templomban és a sátoros ünnepek és újév körül tett vizsgák után csak két napig tart nagy vakációt, ezenkívül sűrűn eljár a házhoz is: meg nézni, az Ájzigi vagy a Dóvedl gyerek hogyan viselkedik otthon? Mert az apának kívül van dolga, a mamának is más a baja, semhogy az iskolásokkal vesződjék, mikor ott a nyakán a szopós, meg a bolt, a hizó liba, a kenyérsütés, az egész ház az ő ezer és egy bajával.

Fizetik mind ezért silányul; és ha az árendás fiáról azt mondják, hogy czimeres marha: még a tátnak áll följobb. Maga elé parancsolja a tanítót, azt a léhütőt, kit ő »hizlal«; lehordja és a csemetéjére rászármazott elmebéli fogyatkozásokért őt, a tanítót vonja felelősségre, hogy az ő »vas fejű fia« miért olyan szamár? Nem különben tesz az anya, ki a tanító urtól a kölyökről lehámlott ruhát kéri számon.

Igy volt ez »hajdanában«; de tudok én azért ez órában is népes várost, melynek nagy zsidó községén még eddig sem az előbbi kormánytól rátukmált rendszer, sem a közmegróvás egy hajszálnyit sem fogott, s mindenféle fürgetegekkkel hordatná el Trefort urat, a kinek iskolai rendje kényelmetlenné kezd válni rá nézve.

Abban az időben, melyben jó magam jártam a chédert, kétségbe ejtő állapotban volt a zsidó iskola ügye faluhelyt.

A negyvenes években egy ágról szakadt telivér »snorrert« fogadtak — inkább fogtak Gyónon tanítónak, s vagy száz gyermek járt elejébe; mig vigasztaló ellentétül a szomszéd Dabason egy héber tanítót csaptak el, ki aztán nyakába szedvén a vármegyét: egyik mezüzetől a másikhoz járt el koldulni. Koldusból tellett a tanító, tanítóból a koldus.

A velem egy vivásuak jóformán az utolsó nemzedék, mely részesült a chéder áldásaiban, reb Smelke, vagy reb Jékef ütlegeiben, a »Misle« bölcseségeiben, a »Rasi« és »Perek« épületes példában, s abban a soha nem szellőztetett, mocskos szoba légkörében, mely mindamellet oly kedvesnek tűn föl lelkemben, mert az emlékezet az ő arany sugaraival hinti el gyermekségemnek ezt a sötét tanyáját. Szívemben még akkor a boldogság szötte tarka, fénylő selyem fonalát, melyen apró vágyaim szállodtak föl és ragyogó örömök lebegtek ismét alá hozzám. Sokszor prózai madzaggá sodorította azokat reb Smelke, mikor nagyon küldözgettem föl rajtok az én mohó kívánságaimat, és lekötött vele az asztal lábához. Ha az én édes jó anyám tudná, hogy engem az asztal lábához kovácsoltak kócz bilincsekkel: fölszabaditana, magával vinne, szemeimből kicsókolná a könyüket és egy nagy, nagy piros almával vigasztalna meg.

Az a csunya reb Smelke! Soha el nem felejtem a napját, mikor először vittek a chéderbe. Ragyogó tisztára felöltöztettek, rám parancsolták, hogy mindenben szavát fogadjam a tanító bácsinak. A szivdobogásig fogódtam el, midőn a szobából elém csapott az a nagy meleg és zaj. Hogy beléptem, mint aféle neveltebb gyermek, szép illedelmesen levettem a sapkámat.

— »Te ségec!« Nem teszed föl mingyárt?

Erre az üdvözletre, mely egy előttem ismeretlen epithetonnal kezdődött, elhalaványodtam és száz szemmel kerestem az ajtót.

— Nem addig a! Ide ide, te lóköttő, és halljuk az »alefbésztl« Tudsz-e már valamit? Ki tanított? Hol tanultál? Miért nem hozzám küldtek mingyárt? Mit bámulsz rám? Mért nem szólsz? Látod ezt a pipaszárat? Ez nem csak arra való, hogy dohányozzanak vele!

Marcsa, a mi cselédünk, a ki ide hozott, idején valónak találta segíteni szorongásomon, és a fehér abroszba csavarított fehér ludmáját, fehér cipót és fehér huszast oda tartva a haragos mester elé, megmondta neki magyarán, hogy ez a kis fiu — már mint én — a mi »ifrunk«, a kivel »selyemük« kell ám bánni, mert az nincs ugy szoktatva, mint a többi. Ennek szép szó, sima kéz kell.

— Uri gyerek ám ez Smelki uram, ugy nézze kigyelmed. Hozzá ne érjen a pipaszárral, mert ugy megyünk vissza, mintha itt sem lettünk volna!

Ugy látszik, a rebére hatott Marcsa erélyes be-

szédje meg az, amit az abroszban hozott. »Smelki uram« keskeny ábrázatja barátságosra szélesedett, megsimította bodor fejemet, megcsipte kerek orcámat, a térdére ültetett és azt ígérte, hogy emberré nevel.

Ugy a hogy lecsillapultam. Nem gyerekség az, ha emberré akarják nevelni az embert.

Uj pajtásaim kíváncsian összenéztek és suttogtak egymás között. Tiszteletemre, vagy tán a ludmájéra, reb Smelke szabadon eresztette az osztályt, mely mint a csürhe visitva toltta egymást az ajtóból ki, a tágas udvarra. Velök cziczáztam én is. Még az imént elszroult lelkem szárnyra kapott: játsztam, boldog voltam.

Egy nagyobbacska fiu, a kinek úgy látszott vezéri szerep jutott társai között: a G ü m p l husvágónak a S i m i fia volt. Vedlett sipkájának szalavesztett bojtja a meggyérült zsinóron fityegett le a háta közepére, míg a félig lehasított ernyő derékszögben metszette mosdatlan ábrázatját. Mózes öt könyve, melyet világfáradt nadrágtartóval szoritott össze, merész ivekben kerengett a feje fölött.

Nincs ugyan messze a chéderig, de azért Simi teljes egy órája, hogy utban van. Ráiaszt a macskára, röggel üti bordába az ebeket, és a disznónak — ezeket halálban illik gyűlölnie — a rög mellé bogács is jut. Kipirult arcczal, neki melegedve a hanczurozástól, végre idején valónak találja a kollegiumba menni.

Ágai Adolf.

(Vége köv.)

Gyöngyszemek a talmudból.

Igazság, törvény, béke a társadalmi rend oszlopjai.

*

Eleget kell tenned az embereknek, a mint hogy tisztán kell állanod az Isten előtt.

*

Ha az erkölcsök sülyednek, keresd a baj forrását az igazságszolgáltatásban.

*

Kedves és gyűlölt embereden törvényt ne láss. A bíró ne is lásson embert, csak az ügyet tartsa szem előtt, mely fölött itélnie kell.

*

Ha a pásztor lomha, nyája szétszéled, szabadon barangol míg be nem esteledik. Ekkor az akol mellett már a számadó vár, és a hanyag pásztor csak későn veszi észre, hogy a kezére bizott nyájáról nem tud beszámolni.

*

Azzal védekezel, hogy nem volt házádban annyi befolyásod, hogy az erkölcsöket megjavítottad volna? — Házád romlásaáért negyven botot érdemelsz, de azért, hogy házádban befolyásod nem volt: nyolczvanat.

*

A boszuállás oly tűz, mely végre megemészti gazdáját is.

*

„Ne légy boszuálló és haragtartó“ (lo szikom, vlo szitor, Mózes 3. könyve 19. feje.) — Nem adtál kölcsön kapát, most én nem kölcsönzők gereblyét: ez boszuállás. Te nem kölcsönzőtél ugyan kapát, de én azért adok gereblyét: ez haragtartás. Mózes tana tiltja ezt, mint amaszt. Megbántott szomszédod: felejtsd el, tégy jót vele, mint ha misem történt volna. Ez legyen boszud és ez a boszu nem

csak, téged emel fel, de nemesíti, javítja és magabaszállásra inti rossz erkölcsű szomszédodat is.*)

*

Daraboltassék fel a sziklahegy, de a törvény törvény maradjon.**)

*

»... Rabbi Hunnanak 400 hordó bora eczetté vált; most csak sies flam és vásárolj össze annyi eczetet, a mennyit kaphatsz, mert meg lehetsz győződve, hogy az eczet ára ma-holnap nagyobb lesz a borénál.***)

*

A papok öltözete tetőtől talpig fehér volt; rajta a folt sokkal hamarabb és sokkal erősebben tűnik fel.

*

Vigyázz, hogy az, k'től tanácsot kérsz, ne saját magának tanácsoljon.

*

Kérj tanácsot akár hatvan barátodtól, de a mellet ne felejtkezzél meg saját meggyőződésedről, és hogy magadnak mégis csak tenmagad vagy legjobb jóakaród.

*

Zsivány vagy, ha mindjárt csak jó barátja vagy is a zsványnak.

Talmudista.

Hazai hírek.

— **Jótekonyság.** A pesti izraelita hitközségnek W a h r m a n n Mór, hitközségi elnök f. hó 15-én tartott választmányi gyűlésén a következő alapítványokat és adományokat jelentette be: 1.) Az új kórház számára: Sternthal Adolf és neje 1500 frtot, Ehrlich Mózes és neje 1500 frtot, Wolfner Gyula 1000 frtot, Gompercz Zsigmond 1000 frt névértékű 5% magyar papírjradékot, Fleischmann Ede és társa néh. Fleischmann Mór utódai nevéen 300 frtot adományozott, Taub Salamon 200 frtot és Hirsch Bernát Bécsből 100 frtot ajánlottak fel. 2.) A templomban és zsinagógában a szentírás olvasás alkalmával az utolsó ülés óta összesen 17 frtnyi adomány folyt be. 3.) A szegény-gyámolítási célra Rosenberg József 100 frtot, egy névtelen 10 frtot és Müller Vilmos 50 tájegyvet ajándékozott. Ezen ülésen felolvastattott a pesti Chewra Kadisah átirata, melyben kijelenti, hogy az új kórház építéséhez 50000 frtal járul.

— **Ötezer forintot** küldött be Rosenberger Bernát, gyalui nagyiparos és földbirtokos, a vörös kereszt egyesület elnökéhez, Károlyi Gyula grófhoz, azzal a kéréssel, hogy 4000 frt. az Erzsébet kórház egyik ágy alapítványára és 1000 frt a táborig kórház javára fordíttassék. Az elnökség köszönetet mondott a nemes adakozónak és nevét az Erzsébet kórház márványtáblájára vésette.

— **Eötvös Károlyt**, f. hó 19-én egy Ó-Budán tartott népes értekezlet nagyobb része is jelöltjéül óhajtott. Evvel együtt most már 9 helyen csoportosulnak a függ. és 48-as párti választók Eötvös Károly körül.

— **König Gyula** drt a műegyetemen az 1887—1888-ik tanév folyamára a mérnök osztálynál de k á n n á választották meg.

*) Ez az a híres talmudmoral. A kik kíváncsiak e tant eredetiben látni, keressék a talmud Joma című traktatusában a 83. lapon.

**) E híres sententiát: »fiat iustitia et pereat mundus« a talmud tudósai tehát sokkal elébb állították fel mint a rómaiak. (Lásd Szinhedrin című traktatusban 6. lapon.)

***) Rabbi Hunnát a szerencse kedvenczének hitták társai.

— **Strausz Adolf**, a széles körben elismert író a „Revue de l' Orient és a „Gazette de Hongrie“ című francia nyelvű lapok szerkesztését és tulajdonjogát átvéven, a két lapot egybe olvasztva „Revue de l' Orient et Gazette de Hongrie“ címen szerkeszti és adja ki ezentul.

— **Singer Antal** dr., fővárosi ügyvédet a magyarigeni (Erdély) kormánypart képviselőjelöltül léptette fel.

— **Derék főrabbi**. Aradi levelezőnk írja: „F. hó 14-én dr. Rosenberg Sándor főrabbinak, ki minden kínálkozó alkalmat felhasznál, hogy hiveit jóra és nemesre buzdítsa, a zsinagógában tartott jeles beszédében — ama nagy veszteségekre hívta fel a figyelmet, melyet hitfeleink a mostani tűzvészek következtében szenvedtek s lelkesítő szavakban kérte hallgatóit, hogy siessenek a nyomor enyhítésére. (Tehát megelőzte a mi felhívásunkat. Szerk.) El nem mulaszthatom egyuttal nemes lelkipásztorunk nemeslelkűségének és áldozatkészségének illusztrálásául közölni, hogy Rosenberg Sándor dr. már a múlt évben belátván, hogy az izr. hitközségi iskolák helyiségei többé nem felelnek meg sem az iskolás fiuk számára nyának, sem a haladó kor követelményeinek, új iskola építését indítványozta, mely célra ő — míg csak Arad lelkipásztora lesz — évenként 100 forintot ajánlott fel sajátjából.

Győr város új főrabbiját, Fischer Gyula drt, kit a bpesti rabbi-képezdeből került ki, f. hó 15-én nagy szótöbbséggel (172, 25 ellen) választotta meg s a kinevező okmány átadására ő tagból álló küldöttséget mentetett. A küldöttség, melynek tagjai Nagel Benő hitk. elnök, Stadler, Stern, Lamberger és Fleischmann előjárókból állt, f. hó 19-én délelőtt megjelent a jeles képzettségű főrabbinál s a község nevében lelkesen üdvözölvén, az okmányt átnyújtotta. A fiatal lelkes megmatottan és ékes szavakban hangsúlyozta, hogy buzgón és teljes odaadással fogja teljesíteni hivatala szép kötelességeit.

— **Eljegyzés**. Dr. Bihar Mór, jőnevű fiatal fővárosi ügyvéd eljegyezte dr. Egerer Sámuel orvos, szellemdús és szép leányát, Gizellát.

— **Kolozsvárról** értesitenek bennünket, hogy dr. Náthán, odaváló ügyvéd, az orth. hitközség elnöke hó 18-án értekezletre hívta össze a Kolozsvár és vidéke zsidó választóit, hogy megbeszéljék, minő magatartást kövessenek az általános képviselőválasztások alkalmával.

— **Biedermann**, debreczeni nagykereskedő, mint nekünk Debreczenből írják, a nagy-károlyi tűzkárosultak felségélyezésére 500 frtot adományozott. E szép tette magában hordja dicséretét.

— **Löwy Bernát**, pusztapéterii nagybirtokos Földváry, pestmegye alispánjának kezeihez 100 frtot juttatott, melylyel az orsz. iskola-egyesületnek alapító tagjává lett.

— **Pályadíjat nyertek** a tudományos egyetem ujjaalakításának 107-ik évfordulóján, melyet f. hó 13. ünnepeltek meg: Rottmann Armin dr., Stauber Mór és Fridrich Vilmos az orvostudományi karnál, Rónai Sándor a jogtudományi karnál.

Külföldi hírek.

— **Pattai dr. megvagdálva**. Wolf Richárd lovag, hitrokonunk Pattainak egy a zsidókra vonatkozó »nyájaskodását« ragára nézve sértőnek találta és ki-

hivatta. Pattai azon reményben, hogy egy zsidót most sajátkezüleg küldhet ki Ausztriából — ha mindjárt a másvilágra is, szívesen fogadta el a kihívást. A párbajban azonban, mely kedden folyt le, meggyőződött, hogy fegyverével képtelen találni s a vagdalkozással, csak saját maga vesztére tör. Igazolta ezt az is, hogy Wolf Richárd bal vállán és kezén megsebesítette dühös ellenfelét.

— **Velenczéből** írják, hogy Franchetti br., Rothschild egyik sógora, az orosz czárnénak, mert hire járt, hogy Velenczébe megy üdülés végett, ajánlotta palotáját, mely a Grand Canal mellett van építve. A czárné elfogadta a szíves ajánlatot s megígérte, hogy azon esetben, ha Velenczébe megy, örömmel veszi majd igénybe.

— **Newyorkból** írják, hogy a „Hebrew Benevolent and Orphan Asylum Society“ új árvaházában a múlt hó végén tartott gyűlésen bemutatta évi zárszámadását. A társulat bevétele 125.875,86 dollár volt, míg kiadása 84.522,91 dollár; az egylet alaptőkéje tehát 41,352,95 dollárral szaporodott. A lefolyt évben 490 gyermek nyert teljes ellátást és oktatást az árvaházban. A „Charity und Relief“ kimutatásából is érdekesnek találjuk közölni, hogy ezen egylet bevétele a lefolyt évben 63,686,30 dollár volt, míg kiadása 60,191,70 dollár. Az egylet a múlt évben 2983 kérvényezőt segített.

— **Szép végrendelet**. Strassburgból írják, hogy a Badenből származó Weill Miksa, ki 8 évvel ezelőtt hunyt el nejével együtt, ki a f. évben halt meg, egy 16000 frankot jövedelmező házat hagyott az Alliance Universellenek azon kikötéssel, hogy a jövedelem 3-ad részét évenként tűzifában osszák szét Páris, Strassburg és Karlsruhe szegény zsidai közt, míg a jövedelem másik két harmadát évenként felváltva az első évben érdemes és erényes zsidók, a másodikban szegény zsidó özvegyek, a harmadikban pedig franciaországi, elszászi és badeni rabbik és tanítók gyámolítására fordítsák, kik működésükkel a zsidó morált nevelik.

— **Zsidó egyetemi tanár** Olaszországban 47 van és pedig 34 rendes és 13 rendkívüli. 10 bölcsészetet, 10 jogot, 10 természettudományt és 7 orvostant ad elő. E tanárok közül különösen kitűnik: Ascoli nyelvész és Lattes Elia görög és római régész, Levi Giuseppe pathologus és régész Milanóban, Luzatti Luigi, Paduában az alkotmányjog tanára és Lombroso Cesare turini orvostanár.

— **Az izr. vakok intézetének vizsgáját** Bécsben f. hó 19-én tartották meg, mely rendkívül jól sikerült; az olvasás és számolás egyaránt meglepte a jelenvoltakat s a kézimunkák, rajzok, melyek egy mellékteremben voltak kiállítva, a figyelmet magukra vonták. Enemü munkákból az intézetnek a lefolyt évben 3300 frt 34 kr. jövedelme volt. Az intézetben 28 fiu és 10 nő növendék van.

— **Porrá égett** Minsk kormányzóság Nawamys nevű városa, melynek 4500 nagyrészt zsidó lakója van, 200 lakház, 300 más épület és több ember is elégett; néhányan pedig súlyos égési sebeket kaptak. A nyomor iszonyu. A gyors segély egyedüli mentő eszköz.

— **Kitüntetés**. A szász király Merfeld Mór, lipcsei kereskedőt, az Albert-rend második osztályu érdemjelével tüntette ki.

— **Bold. Tiktin**, országos rabbi helyébe Boroszlóban Rosenthal dr.-t választották meg, a ki Beuthában (Szilézia) hivataloskodott.

— **Bevándorlások.** Amerikában a lefolyt évben a newyorki kikötőben 32,343 zsidó szállott partra, kik közül 24,481-en Newyorkban maradtak. A bevándorlók közt volt 15,412 férfi, 8390 nő és 8541 gyermek. Nemzetiség szerint: 7577 osztrák-magyar-monarchiabeli, 21,828 oroszországi, 2151 romániai, 691 németországi, 66 angolországi, 14 törökországi, 4 franciaországi, 3 dániai és 1 svédországi. Ezek a számadatok azt tüntetik fel, hogy a lefolyt évben kivándorlottak száma majdnem 50%-kal növekedett. Mindenesetre ijesztő szám s legjobban illusztrálja a zsidónyomort, melyet mégis annyian irigyelnek.

Az inkuizíció karmai közt.

— Történeti elbeszélés. —

(8. folyt.)

No de ki tagadná, hogy az inquisitoroknak lágy szívük volt? Hiszen egy negyed óra lefolyása után megszabadították Abarbanelt kinos helyzetéből s még csak azt sem engedték meg neki, hogy társa szenvedéseit végig nézze. Elvitték börtönébe, odalökték a rothadt szalmára s rácsukták a nehéz ajtót. A patkányok eleinte megrémülve szaladtak szét, de aztán megint csak odatelepedtek köréje, bizalmasabbak lettek. A mozdulni sem bíró Abarbanel eleven husát megnézték, hogy milyen: friss-e, egészséges-e? Épen kedvet kaptak hozzá, e felől közelebbről meggyőződni, midőn belépett az orvos.

Mondja még valaki, hogy az inquisitorok nem törődtek a kezeik alá kerültek életével! Dehogy nem! A megkinzottat újra magához kell téríteni, vissza kell adni az életnek, hogy érezze kinjait és szenvedjen tovább...

A doktor ur igen jó és erősítő szereket adott Abarbanelnek, melytől ez újra éledni érezte ereiben a vért és sajgóbbaknak fájdalmait. A doktor ur munkája sikerével megelégedvén, eltávozott s örömmel adta tndtára az inquisitoroknak, hogy a megkinzott tul van a veszélyen.

Hanem az álom könyörületesebb volt az inquisitoroknál, mert az védő szárnyaival odaszállt a szenvedő szemére, elpihentette a szenvedéseket, egy kis nyihet nyújtott a megkinzott tagoknak és a vonagló léleknek...

Abarbanel elaludt.

Az alvó arczáról eltűnt a fájdalom, helyét a büszkeség, a megelégedés kifejezése váltotta fel. És miért ne?

Hiszen az az álom oly szép volt, olyan rég várt olyan óhajtott!

Elhunyt atyja jelent meg előtte, hosszú, őszfürtű atyja. Tekintete nyájas volt, arca mosolygó, pedig hosszú szempilláin ott rezgett a könny; hanem ez a könny az öröm könnye volt! Kezeit áldólag terjesztette feje fölé s mintha csókját is érezte volna! Hangja reszketett, mint a nyárfa levél de a boldogságtól: »Fiam,

édes fiam, reád ismertem; meg vagyok veled elégedve! Tűrj és bizzál; vallásunk hívének büszkén valld magadat, legalább, ha a mindenható magához szólít; újra méltán ölelhetlek magamhoz tégedet, fiamat.«

Ez az álom jó balzsam volt a sajgó sebekre s üdítő ital a léleknek. Abarbanel másnap jó későn, egészen felüdülve ébredt fel. Hanem azért keze, lába meg volt bénulva, lépést sem tehetett, mozdulni sem birt. És még sem ez volt legnagyobb baja! Sokkal jobban fájlalta, hogy Efraim barátjával nem cserélhette ki gondolatait; nem vigasztalhatta, ha kinjában felszisszent s nem segíthetett magán saját baja elbeszélésével. A börtönélet teljes sötétségében tünt fel; a pillanatok századoknak látszottak, a kinok örököseknek, az elhagyatottság végzetlennek.

Abarbanel nagyon sokat szenvedett és Efraim vele együtt érezte sorsa egész súlyát. Mert Efraim sem mozdulhatott fekhelyéről, őt is oda szegezte a rothadt szalmához a fájdalom, az összezúzott teste s a vérző szív, hogy szokásos érintkezésükhöz nem fordulhatnak. Testi és lelki szenvedésük egymás közt annál inkább fentartotta a barátságos érintkezést!

A két barát mással nem érintkezett, csak a patkányokkal, orvos és lelkész urakkal, meg a börtönőrrel. És ki tagadhatná, ezek mind jó vigasztalók voltak.

A patkányok siettek velök megosztani azt a sóvány elédelt, s ennek fejében örökösen ott futkostak fekhelyük körül; meg-megnézték az eleven kisebztetett hust gyógyul-e? de hozzá nem nyultak. Ezt egészen a doktor urra birták, a ki jól meg-megdörzsölte a sebeket és fájó izmokat. Lehet a patkányok eleven kis szemében talán részvét volt, mikor úgy meg-megbámulták a mozdulatlanul fekvő Abarbanelt és Efraimot; hanem azért nem kérdezősködtek, nem vallatták őket, mint a lelki atya s nem tartottak olyan hosszú prédikációkat a bűnbánásról.

Azt mondják, hogy a patkányoknak szívük is van. És az embereknek? — —

Tíz nap múlva a doktor ur a két barát teljes felgyógyulásáról adott számot és kijelentette, hogy a második tortura átszenvedéséhez elég alkalmasak és erősek.

(Folytatása következik.)

Élet társat keres

egy 29 éves, tetszetős külsejű férfi, (vidéki városban) kinek **25 000** frtnyi fekvő pénze van és a ki leendő élete párjánál leginkább szép külsőre, nemes lélekre és miveltségre fekteti a fősúlyt.

A kisasszonynaka a német nyelvet tökéletesen kell birnia. Hozományul 14.000 forint kívántatik.

Bővebb felvilágosítás e lap kiadóhivatalában nyerhető.

LANDESMANN LIPOT

fiu-nevelő-intézete

SZABADKÁN (Bácska.)

Lelkiismeretes oktatás a kereskedőnek és gazdasz-
nak szükséges legfőbb előismeretekben. Előkészítés
az egyéves önkéntességre jogosító vizsga letételére.
Benlakás a leghiresebb neveldek mintájára. Val-
lás-erkölcsi nevelés.

Gondos felügyelet. Mérsékelt árak.

Gyenge testalkatu vagy nehéz felfogásu 6—16 éves fiuk
számára kiválóan ajánlható.

Beléphetni jelenleg is. — Értesítő ingyen.

Szombaton és ünnepnapokon előadás nem tartatik.

Palaczk-sör

kizárólagos főraktára (a főhercegi magyaróvári)
sörfőzőháznak

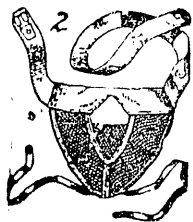
Lobmayer János Ferencz és társánál

Budapest, IV., Károly-körut 18.

Árjegyzékkel bérmentve szolgálunk. — Nagyobb vételnél jelen-
tékeny árengedmény.

Ő Felsege az osztr. császár és Magyarország apostoli
királyától, valamint Ő Felsege a belga király által sza-
badalmaztatott.

Legujabb találmányú

Suspensorium

(helytartó.)

Minden férfinak aján-
latos, lovaglónak s
sokat járóknak ok-
vetlen szükséges.

Szövött 60 krtól 1 frt
50 krig. Szarvasbőr
1 frt 60 krtól 2 frt
80 krig. Vulkániro-
zott kautsukból (viz-
mentes) 3 frt.

Megrendeléseket pontosan és titoktartás mellett eszközöi

KELETI J.

csász. kir. szabad. sérvkötész és ortopádiai műszerész,

BUDAPEST,

Koronaherceg-utca 17. szám, a szerviták épületében.

Orvosi nyilatkozat: Keleti sérvkötész úr, sérvkötőit betegeim
már hosszabb idő óta a lehető legjobb sikerrel használják, még
legrégibb sérvök ellen is teljesen célszerűnek bizonyulnak stb.
stb. dr. Hirsch Miksa s. k., orvos és sebész-tudor, a fővárosi
Lókus-kórház v. orvosa, a cs. és kir. katonai kórház v. orvosa stb

KELETI SÉRVKÖTŐ.

Még a legelhanyagoltabb sérvet is kitérdulása
ellen védi. (2) két felváltható pelottával és
sérvvédővel ellátva, mely a sérvet és a
sérvkötőt is izzadás ellen védi, mindig szá-
razon, tisztán és épen tartja. Egyoldalu
6—10 frtig, kettős 12—18 frtig.

Mindennemű gummi és tollsérvkötők,
betegápoló-eszközök,

Gummi különlegességek,

valódi francia óvszerek, Praeservatives stb. stb.

Előkelő orvosi tekintélyek u. m.:

dr. Korányi tanár kir. tanácsos, dr. Kéz-
márcsly tr.,
dr. Kéti, dr. Schwimmer tanár, dr. Stiller
tanár,
dr. Reinitz, dr. Herman S. főorvos stb.
Budapesten;
dr. Braun tanár udvari tanácsos,
dr. Rokitsansky tanár, kormányta-
nácsos dr. Sütözer tanár, dr. Oser
tanár, dr. Winternitz tanár, dr.
Herz egyetemi tr., dr. Rott tr.,
dr. Marenczeller, Eulenthal
dr. Kautz, dr. Gold udvari
orvos, dr. Batsy a bécsi
orvosi collegium titkára
stb. stb. Bécsben; itélete
folytán

KORONA-FORRÁS
(HYGIEA-SPRUDEL)
Radkersburg mellett (Stájerországban).
Legtiszább, legtisztább égvényes savanyúvíz.

Hygiea-Sprudel

nemcsak a legkitü-
nőbb, legkellemesebb
ízű és legegészségesebb
ital, hanem egyszersmind
az emésztési, lélegzési és
vizeleti szervek bajaiban
elsőrendű gyógyvíz.

Főraktár:

Kapható ÉDESKÜTY L. udv. szállítónál.
továbbá minden fűszerkereskedés és vendéglőben.

MAUTNER ADOLF-nál, BUDAPEST,
Arany János-u. 36.

A legjobb óvszer a cholera ellen.

Gyógyfürdő a Margit szigetén

közvetlen a főváros közelében.

Ártézi forrás 35° R. meleg, porcellán- és
márványkádak, kőfürdők zuhanykészülékekkel —
pompásan parkirozva — 300 minden kényelemre
berendezett szoba — társalgó terem, s úgy a
közlekedés mint érintkezés minden megkívántató
kellékével. Sikerral gyógyítja a következő beteg-
ségek: csúsz, lábköszvény, izom és idegbántal-
makat, időszakos, láb- és esonthatya gyuladáso-
kat; csúsz, külső sértés és tífus folytán létesült
bénultságokat, bőrbetegségeket stb. A szigetén
Borda új tervei szerint berendezett villamos für-
dők is vannak, melyek legjobban gyógyítják a
köszvényt, csúsz, gerincevelő bajokat, bénulásokat
s különösen az isiászt.

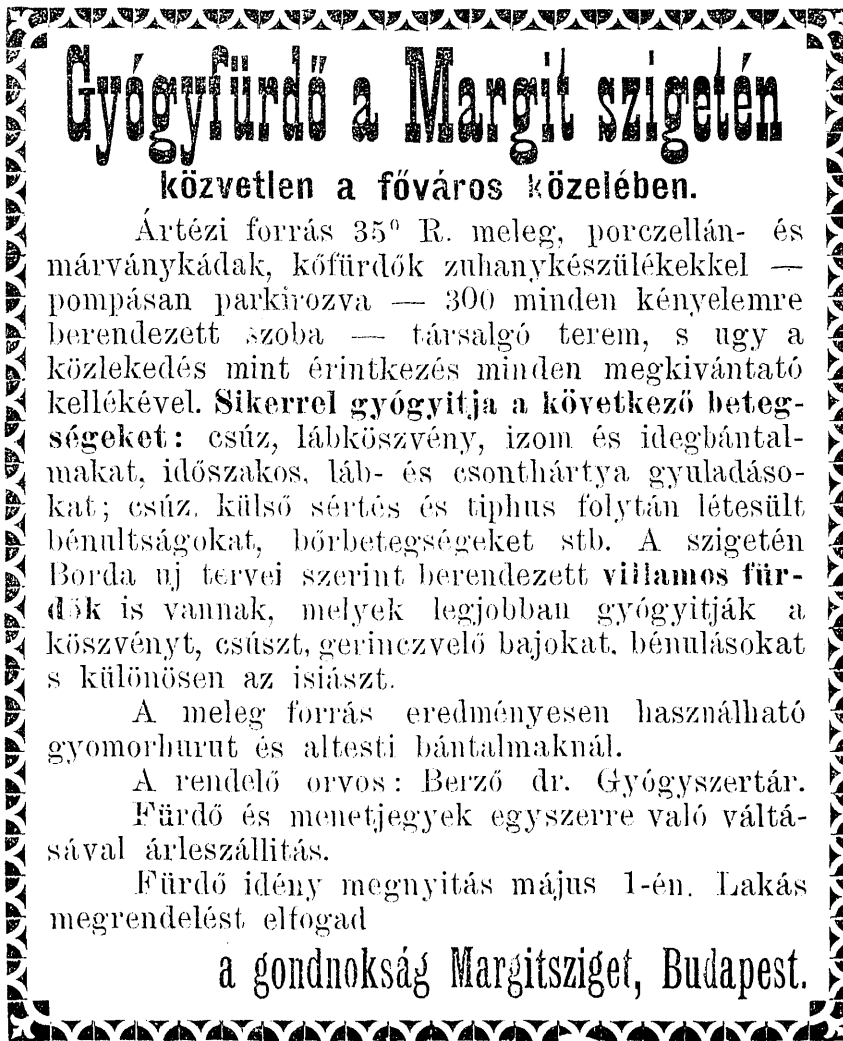
A meleg forrás eredményesen használható
gyomorhurut és altesti bántalmaknál.

A rendelő orvos: Berzó dr. Gyógyszertár.

Fürdő és menetjegyek egyszerre való váltá-
sával árszállítás.

Fürdő idény megnyitás május 1-én. Lakás
megrendelést elfogad

a gondnokság Margitsziget, Budapest.

53. sz.
1887.

Pályázat.

A czeplédi izr. hitközségnél rendszeresített rabbi-állásra ezennel pályázat hirdettetik. Ezen állással 1000 frt készpénzfizetés, szabad lakás, az anyakönyvvezetési- és egyéb díjak élvezete van egybekötve.

Pályázhatnak mindazon magyarhonosságu egyének, kik az anyakönyvek vezetésére előirt minősítésen kívül, a rabbisági teendők végzésére s különösen magyar és német hitszónoklatok tartására képesítéssel bírnak, s úgy a talmud-, mint egyáltalán a zsidó irodalomban való kiváló jártasságukról, kiváló szakférfiaktól eredő okmányok által, bizonyosságot tehetnek.

Pályázatok t. é. július 15-ig nyújtandók be, próbaszónoklatot csak meghívottak tarthatnak s a költségek csakis az acceptálnak fognak megtéríteni. Az állomás f. é. szept. 1-én lesz elfoglalandó.

Az izr. hitközség előjárósága:

Bleyer Ignác,
hitk. elnök.

Arcképek!! Arcképek!!

Neumann Ignác festő

Budapest, váci-körút 7. szám,
kir. kizárólag szabadalmazott arcképes és közönséges

választási zászlókat,

pártjelvényeket, kokárdákat, feliratos vagy arcképes rendjeleket. (Ujdonság.)

!!Születés és névnap ajándékul!!

Bármily beküldött fénykép után életnagyságu mellkép, szénrajz 3 frt, finom krétarajz 6 frt, aczélmetszett-modorban 8 frt, olajfestésű arckép 10 főtől feljebb.

➡ Árjegyzék bérmentve. ➡

Brünni kelméket
elegans
nyári öltözetre

3-10 méteres szelvényekben, minden szelvény 4 bécsi rőf.

➡ frt **4.80** igen finom ➡
➡ frt **7.—** legfinomabb ➡
➡ frt **10.50** legeslegfin. ➡

valódi gyapjuból, valamint kamgarn és felsőkabát kelméket, ugyszintén **utazó-plaidokat drbját 4 és 6 frtért** szállit az összeg utánvétele mellett a szilárd és jóhírűnek ismert **posztógyári raktár**

SIEGEL-IMHOF

Brünnben, Ferdinandgasse Nr. 34.

Magyarázat. Minden szelvény 3-10 mtr. hosszú és 136 cm. széles, s így teljesen elegendő egy tökéletes férfi-öltözetre. ➡ A fönnebbi cég ismeretes szilárdsága és jelentékeny munkaképessége kezeskedik arról, hogy csak a legjobb áru, pontosan a választott minta szerint, szállittatik. — Miután most igen sok szédelő cég „brünni áruk“ köpenye alatt garázdálkodik, ezek ellenében a fönnebbi cég **mintákat küld ingyen és bérmentve.**

Beküldetett.

Mivel szombat és ünnep napokon, valamint hétfő és csütörtökönként a talmud-egyletnél betöltött állásom miatt akadályozva voltam a circumcisio gyakorlásában: van szerencsém a velem szemben bizalommal viseltető szülőkkel tudatni, hogy e miatt állásomról leköszöntem s jelenleg oly helyzetben vagyok, hogy a n. t. szülőknak bármikor felajánlhatom szolgálataimat.

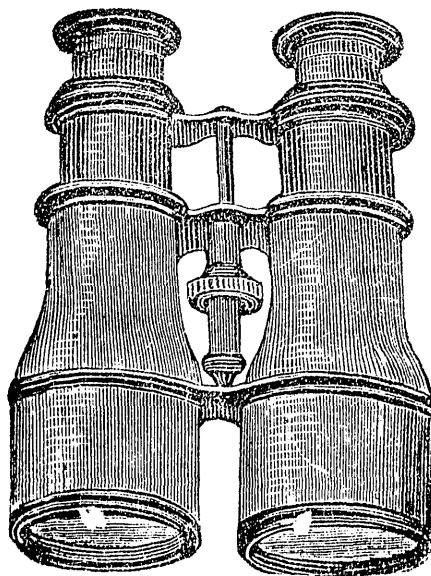
Teljes tisztelettel

Wertheimer B.

képesítetett mohel (מורה)

Király-utca 13. II. emelet.

Kettős tábori látcsövek

a tirage rapide és foyer conserve legújabb szerkezettel gyorshasználatra, legcélszerűbb műszer katonai használatra frt 15, 20, egész 30 frtig, kettős tábori látcsövek régi szerkezet szerint finom színű üvegekkel, fekete bőrrel bevonva és szíjjal ellátot tokban 10 frt, kisebb alakban 8 frt, kettős tábori látcsövek szemernyőkkel és kemény tokkal 12 frt, nickellel bevont összekötő részekkel 15 forint, kettős tábori látcsövek a legjobb minőségűből és különféle finom kiállításokkal frt 20, 25, egész 30 frtig, szemüvegek tartós foglалványokban, jól megülő orrsíptetők, védszemüvegek, iránytűk, lépésmérők, magasságmérő légsulymérők, mérő kerek, nagyító üvegek, zsebkörzők stb. ajánltnak.

Calderoni és társától

Budapest, a váci és Deák-utca sarkán.

Képes árjegyzékek bérmentve állanak rendelkezésre.